

Ўзбекистан Республикасы
жоқары ҳәм орта арнаўлы билимлендириў министрлиги

Әжинияз атындағы
Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институты

«Педагогика ҳәм психология илиминиң
раўажланыўында инновациялық технологиялардың
роли ҳәм әҳмийети» атамасындағы

Республикалық илимий-әмелий конференция

МАТЕРИАЛЛАРЫ

«Педагогика ва психология илминиг ривожланишида
инновацион технологияларнинг роли ва аҳамияти»
мавзусидаги

Республика илмий-амалий анжуман

МАТЕРИАЛЛАРИ

НӨКИС-2019

жавоблар «бошқарувчи»нинг бармоқларини тезда бешгача санаши билан айнан ўқиб берилиши шарт. 2 та гуруҳ учтадан бир-бирларига савол беришлари, маълумот моҳиятини очиб берувчи саволларни керак бўлса, яна тезда тузишлари керак. 2та гуруҳ бир-бирларига қуйидаги саволларни беришди:

Савол: Мунавварқори Абдурашидхон ўғли нечанчи йилларда яшаб ижод этди?

Жавоб: 1878-1931 йилларда.

Бунда бериладиган саволлар кетма-кетлик асосида эмас, тартибсиз ҳам берилиши мумкин. Лекин 3 тадан 6 та савол маълумотнинг мазмун моҳиятини очиб бера олади.

Ўқитувчи тўғридан-тўғри 2-ижодкорни эълон қилади:

Жами 80 дақиқалик дарс якунланди.

Малака ошириш ва қайта тайёрлаш жараёнида ўқитувчиларда педагогик тафаккурини ривожлантиришда педагогик технологияларни қўллаш ва технологиялаштирилган дарсларни олиб бориш педагогик маҳоратни талаб қилади. Юқоридаги дарс андозасини ҳар бир фан ўқитувчиси амалиётга жорий қилсагина машғулот мазмуни серқирра, ўқувчилардаги зеркиш ва зўриқишлар чекинади. Бу билан ўзига, мактабига, ҳаётига, келажагига бўлган ишонч ортиб боради. Ўз ўрнини мустақил топадиган, касбини севадиган, куникма ва малакаларини орттириб борадиган кадрларнинг миллий тизими яратилади.

БИОЛОГИЯНИ ЎҚИТИШДА КЕЙС СТАДИ(CASE STUDY) МЕТОДИДАН ФОЙДАЛАНИШ

У.Г.Утенова – НДПИ, Зоология одам морфофизиологияси ва уни ўқитиш методикаси кафедраси ўқитувчи

Кейс стади (case study) биологик жараёнларни ўрганишда аниқ ёки муайян ўқув муаммоли вазиятларни вужудга келтириш методи бўлиб, талабаларда муаммоли вазиятларни ҳал этиш йўлларини эгаллаш, муаммоли вазиятларнинг келиб чиқиш сабабларини аниқлаш, ахборот манбалари билан ишлаш орқали муаммоли вазиятда келтирилган ҳолатнинг ҳар бир босқичини англаш, ахборотни таҳлил қилиш ва синтезлаш, фараз ва хулосаларни таҳлил қилиш, муқобил вариантларни ишлаб чиқиш, кичик гуруҳ аъзоларининг фикрларини тинглаш ва таҳлил қилиш орқали қарор қабул қилиш кўникмаларини ривожлантириш асносида илмий дунёқарашни ривожлантириш, ижодий фаолиятга йўллашга замин тайёрлайди.

Кейс стади (case study) методининг дидактик мақсади кичик гуруҳларда муаммоли ўқув вазиятларни талабалар ҳамкорликда таҳлил қилиши, мазкур муаммоларни ҳал этиш учун назарий ва амалий ечимларни ишлаб чиқиш саналади.

Биологияни ўқитишда фойдаланиладиган кейс стади топшириқларини қуйидаги гуруҳларга ажратиш мумкин:

- Ахборотларни тўплаш ва умумлаштириш талаб этиладиган топшириқлар.
- Матндаги хато ва камчиликларни тўғрилаш талаб этиладиган топшириқлар.
- Биологик объектларни қиёслаш ва хулоса чиқариш талаб этиладиган топшириқлар.
- Биологик объектлар ўртасидаги алоқадорликни аниқлаш талаб этиладиган топшириқлар.
- Биологик объектларнинг ташқи муҳитга мослашганлик белгиларини аниқлаш талаб этиладиган топшириқлар.
- Биологик объектларда борадиган жараён ва мосланишлар ўртасидаги қарама қаршиликларни аниқлаш талаб этиладиган топшириқлар.

- Биологик объектларда борадиган жараёнларни кузатиш талаб этиладиган топшириқлар.

- Биологик объектларда борадиган жараён ва ҳодисалар юзасидан гипотеза ва хулосалар чиқариш талаб этиладиган топшириқлар.

- Биологик объект ёки уларда борадиган жараёнлар юзасидан олиб борилган кузатиш ва тажриба натижаларини тушунтириш талаб этиладиган топшириқлар.

- Биологик гипотезаларни таҳлил қилиш ва хулоса чиқариш талаб этиладиган топшириқлар.

Биологияни ўқитишда кетма-кетликни талаб қиладиган биологик муоммалар аҳамиятли ўрин тутаяди, ўқувчиларда объектларни таниш, объектлар ўртасидаги боғлиқликни аниқлашда Кейс стадидан фойдаланиш имкониятини беради.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ж.О.Толипова, А.Т.Ғофуров Биология таълими технологиялари. Методик қўлланма «Ўқитувчи», Т.: 2002. 128 бет

2. Толипова Ж.О., Ғофуров А.Т. Биология таълими технологиялари. Т. «Ўқитувчи» 2004.й

3. Абдуқодиров А.А., Пардаев А.Х. Таълим жараёнини технологиялаштириш назарияси ва методологияси. – Тошкент: “Fan va texnologiyalar” нашриёти, 2012

БИОЛОГИЯ САБАҒЫН ӨТКЕНДЕ НОСТАНДАРТ ТЕСТЛАРДАН ПАЙДАЛАНЫП ТАЛАБАЛАР БИЛИМИН БАҲАЛАЎ ҲАМ ҚАДАҒАЛАЎ.

Г.У.Утенова - НМПИ, Зоология адам морфофизиологияси ҳам оны оқытыў методикасы кафедрасы оқытыўшы

Қадағалаў тәлим процессиниң ажыралмас бөлимлеринен бири есапланады. Қадағалаўдың үзликсиз ҳам избе-излиги оқыўшылардың актив ақлий мийнет этиўтге бағдарлайды, оларда жуўапкершиликти, өз миннетин, дыққлылы болыўды, есте сақлаўды, өзин-өзи қадағалаў ҳам баҳалаў көнликпелериниң раўажланыўына таярлайды.

Қадағалаўдың толықлылығы ҳақыйқатлығы, кең көлемлилиги, үзликсизлиги бәрше методлар сыяқлы бул методлардың тәлим- тәрбиялық, раўажландырыўшы ҳам оқытыўшыларға жуўапкершилик пенен қараў сыяқлы функцияларды әмелге асырыў мүмкиншилигин бередди.

Бул методлар топарына аўыз еки ҳам жазба қадағалаў, лаборатория ҳам әмелий жумыс жәрдемінде қадағалаў, өзин-өзи қадағалаў, өз-ара қадағалаў бети, ностандарт тапсырмалар ҳам тестлер жәрдемінде қадағалаў методлары мысал болады ҳам төмендеги:

Мәселен биология сабағында нерв системасы темасын өткенде талабалардың билимин баҳалаў ушын ностандарт тестлар дүзип сабақ өтиў ҳам талабалардың билимин баҳалае мақсетке муўапық болады.

1. Ҳәрекетли ҳам ҳәрекетсиз бириккен сүйеклерге туўры келетуғын санларды жуўаплардың оң тәрәпине жазың.

1) тирсе 3) дизе 5) шеке 7) алақан үсти 9) пәнже 11) желке

2) маңлай 4) сан-шанақ 6) төменги жақ 8) еңсе 10) балтыр-табан 12) төбе

Сүйеклкрдин биригиў түри	Жуўап санлары
хәрекели	

хәрекетсиз	
------------	--

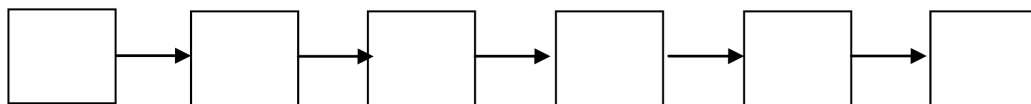
1. Хәрекетли хәм хәрекетсиз бириккен сүйеклерге туўры келетуғын санларды жуўаплардың оң тәрәпине жазың.

- 1) тирсе 3) дизе 5) шеке 7) алақан үсти 9) пәнже 11) желке
2) маңлай 4) сан-шанақ 6) төменги жақ 8) еңсе 10) балтыр-табан 12) төбе

Сүйеклкрдің биригиӯ түри	Жуӯ ап санлары
хәрекели	
хәрекетсиз	

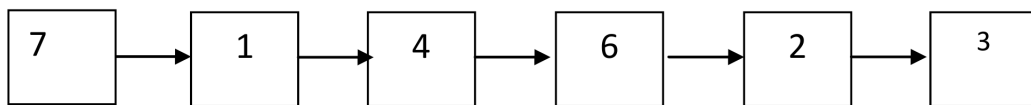
2. Бас мийиниң избе-излигин сә йкес тийисли санларды кетекшелерге жазың.

1) Аралық мий; 2) Бас мийи; 3) мийше; 4) Ортаңғы мий; 5) узынша мий; 6) Варольев көпиршеси;

2. Бас мийиниң избе-излигин сә йкес тийисли санларды кетекшелерге жазың.

1) Аралық мий; 2) Бас мийи; 3) мийше; 4) Ортаңғы мий; 5) узынша мий; 6) Варольев көпиршеси;

Бәрше методлар сыяқлы оқытыўдығы баҳалаў хәм өзин-өзи қадағалаў методларының тәлим-тәрбиялық хәм раўажландырыўшы ўазыйпасы бар.

Қадағалаўдың тәрбиялық ўазыйпасы оның оқыўшыларды қоллап қуўатлады тәмийнлеў, билим алыўдағы жуўапкершилиқ хәм миннетти пайда етиў, қәсийетин қәлиплестириўде көринеди.

Қадағалаўдың раўажландырышы функциясы оқыўшыларда дыққат, есте сақлаў ын беккемлеў , өзин-өзи қадағалаў хә м баҳалаў көнликпелерин ийелеў де көзге тасланады.

Пайдаланған әдебиятлар

1. Рўзиева Д., Усмонбоева М., Ҳолиқова З. Интерфаол методлар: моҳияти ва қўлланилиши / Мет.қўлл. – Тошкент: Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, 2013.
2. Ж.О.Толипова, А.Т.Фафуров “Биология ў қитиш методикаси”., Тошкент-2000 й

O'QITUVCHINING KOMPETENTLIGI VA KASBIY MAHORATI

Q.Qlichov- Pedagogika, psixologiya va ta'lim texnologiyalari kafedrasi o'qituvchi

Shiddat bilan rivojlanib borayotgan davrimizning eng dolzarb vazifalaridan biri davlatimiz va jamiyatimiz uchun xizmat qiladigan etuk, sog'lom, har tomonlama rivojlangan bolalarni tarbiyalashdan iboratdir. Yosh avlodni etuk, barkamol va intellektual